

בש"פ 3616/23 - אחמד מחארזה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3616/23

לפני: כבוד השופטת ר' רונן

המבקש: אחמד מחארזה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי
בבאר שבע בעמ"ת 1871-05-23 מיום 7.5.2023
שניתנה על ידי כב' השופט ע' כהן

בשם המבקש: עו"ד דרוישנאשף

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע בעמ"ת 1871-05-23 (כב' השופט ע' כהן) מיום 7.5.2023, בה נדחה עררו של המבקש על החלטת בית משפט השלום בבאר שבע במ"ת 11800-02-23 (כב' השופט א' אמנו), שדחה את בקשת המבקש לעיון חוזר בעניין מעצרו עד תום ההליכים.

2. בקצירת האומר יובהר כי המבקש - יחד עם אחר (להלן: מוהנד) - הואשמו בעבירות הקשורות בקשירת קשר לגניבת מכוניות. על פי הנטען בכתב האישום, הם נהגו לגנוב מכוניות מישראל ולהעביר אותן לשטחי הרשות הפלסטינית. למוהנד יוחסו שלושה אישומים של מעשי גניבה כאלה, ולמבקש - אישום אחד (הכולל עבירות של גניבת רכב; זיוף סימני זיהוי של רכב; קשירת קשר לעשות פשע; והסתייעות ברכב לעבור עבירה).

המבקש הוא תושב הרשות הפלסטינית, ועל פי כתב האישום הוא שהה בשטחי מדינת ישראל החל מיום 14.1.2023 מבלי שהיה לו היתר כניסה או שהייה כדין.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצרו של המבקש ושל מוהנד (להלן: הנאשמים) עד לתום ההליכים המשפטיים. בהחלטה מיום 6.3.2023 הורה בית משפט השלום בבאר שבע על המשך מעצרו של מוהנד בפיקוח אלקטרוני. בית המשפט בחן את הערבים שהוצעו, ועל אף שהתרשם כי הם אינם מכירים את חבריו של מוהנד ואת המבקש, הוא עמד בהחלטתו על כך שמוהנד נעדר כל עבר פלילי וקבע כי ניתן לאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו באמצעות פיקוח אלקטרוני כאמור.

באשר למבקש, בא כוחו הסכים, בדיון שהתקיים ביום 12.3.2023, לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, אך עתר להורות על שחרורו תוך העמדת ערבים שנבחנו על ידי בית המשפט להבטחת התייצבותו לדיונים.

בית משפט השלום התייחס בהחלטתו למסוכנות הנובעת ממעשיו של המבקש - שמיוחסות לו אמנם עבירות רכוש אולם כאלה שבוצעו באופן שיטתי ותוך התארגנות של מספר עבריינים. יתרה מכך, בעבירות של גניבת רכב טמון סיכון אינהרנטי להתפתחות אלימה. כל אלה מקימים עילת מעצר של מסוכנות. עוד צוין כי רף המסוכנות הוא משמעותי גם משום שהמבקש נתפס כשברשותו סכין וכשהוא נוהג ללא רישיון וללא פוליסת ביטוח תקפה. אף הכלים שנתפסו אצל מוהנד מעידים כי המעשים בוצעו בתחכום, כשבית המשפט סבר כי לא ניתן לנתק בין הנאשמים.

עוד הסביר בית המשפט כי כאשר הנאשם הוא תושב הרשות הפלסטינית - קם חשש ממשי להימלטות. הוא הבהיר כי כאשר לשהייה בלתי חוקית מתווספת עבירת רכוש משמעותית - עוצמת ההימלטות גוברת, משום שצפויה לנאשם תקופת מאסר ממושכת. על זאת יש להוסיף את זיוף לוחיות הזיהוי וכן קשירת קשר לביצוע העבירה עם אחר, המצביעים גם הם על חשש מפני הימלטות.

במצב כזה, סבר בית המשפט כי אין בערבויות הכספיות כדי לאיין מסוכנות. זאת ועוד, בית המשפט התרשם מהערבים וקבע כי הם אינם מודעים לנסיבות מעצרו של המבקש; מקלים ראש בעבירת הגניבה; ואינם מעורבים מספיק בחייו או מודעים לחברה שולית עימה הוא מתרועע. לאור זאת, הורה בית משפט השלום על מעצרו של המבקש עד לתום ההליכים נגדו.

4. כנגד החלטה זו ערר המבקש לבית המשפט המחוזי בבאר שבע, שדחה ביום 26.3.2023 את הערר. בית המשפט המחוזי קבע כי אין להתערב בהחלטתו של בית משפט השלום לאור התרשמותו השלילית מהערבים שהוצעו. זאת בהינתן עילות המעצר אליהן התייחס בית משפט השלום, בדגש על חשש מפני הימלטות מן הדין. בית המשפט המחוזי הבהיר כי אין בהחלטת בית משפט השלום כדי לפסול כל אפשרות של חלופת מעצר; ובאפשרות ב"כ המבקש להציע ערבים אחרים.

5. ביום 27.3.2023 הגיש המבקש בקשה לבית משפט השלום לעיון חוזר בהחלטה למעצר עד תום ההליכים, בה הציע ערבים נוספים שטרם נבחנו על ידי בית המשפט. בדיון שהתקיים ביום 17.4.2023 בחן בית המשפט ארבעה ערבים, ובהחלטה מאותו מועד קבע כי התרשם שהם אינם יכולים להבטיח את התייצבות המבקש לדיונים; הם חסרי

יכולת כלכלית במובן זה שלא ניתן יהיה להיפרע מהם במקרה הצורך; ואין להם היכרות טובה עם המבקש.

בית המשפט התייחס לטענת ההפליה שהעלה המבקש מול מוהנד וקבע כי לכל אחד מהם מיוחסות עבירות שונות. רק למבקש מיוחסת עבירה של נהיגה ללא רישיון ושהייה הבלתי חוקית, ואף מיוחסת לו החזקת סכין. עוד צוין כי שחרור של המבקש לחלופת מעצר בשטחי הרשות דווקא עשוי להפלותו לטובה משום ששם יהיה מצוי ללא פיקוח. לאור זאת, דחה בית משפט השלום את הבקשה לעיון חוזר (להלן: ההחלטה בבקשה לעיון חוזר).

6. ביום 1.5.2023 ערר המבקש על ההחלטה בבקשה לעיון חוזר. לטענתו, בית משפט השלום פסל את כל ששת הערבים שהוצעו על ידיו (בשתי ההזדמנויות) בצורה גורפת. עוד טען המבקש כי שגה בית משפט השלום כאשר פירש את ההלכה הפסוקה באופן המונע את שחרורם לחלופת מעצר של תושבי השטחים בכל מקרה בו קיימת בעניינם עילת מעצר נוספת. המבקש אף חזר על הטענה לפיה הוא הופלה יחסית למוהנד רק בשל היותו תושב הרשות הפלסטינית. זאת, כאשר מוהנד מואשם בשלושה אישומים לעניין גניבת רכב בעוד שלמבקש מיוחס אישום אחד בלבד. לעניין זה הדגיש המבקש כי לא יוחסה לו עבירה של החזקת סכין.

בהחלטתו מיום 7.5.2023 דחה בית המשפט המחוזי את הערר. בית המשפט עמד על כך שלעורר מיוחסות עבירות חמורות מאוד מלבד עבירת הכניסה לישראל שלא כדין – עבירות של גניבת רכב ונהיגה ללא רישיון נהיגה. בית המשפט חזר על כך שבעבירת גניבת רכב טמונה מסוכנות אינהרנטית בשל הפוטנציאל להתפתחות אלימה. גם עבירה של נהיגה ללא רישיון היא בעלת סיכון גבוה כלפי משתמשי הדרך – עד כדי סכנת חיים. אף שהמבקש אינו מואשם בעבירת החזקת סכין, עצם ההחזקה מלמדת על מסוכנות. כל אלה שוללים את האפשרות לשחרר את המבקש לחלופת מעצר. בית המשפט המחוזי הוסיף וציין גם את המתיחות הביטחונית הקיימת בתקופה האחרונה, המצמצמת עוד יותר את היכולת לבחון את אפשרות שחרורו לחלופת מעצר.

בהתייחס לטענת ההפליה, צוין כי ישנם הבדלים בין שני הנאשמים – כאשר מוהנד הוא תושב ישראלי שנשלח למעצר בפיקוח אלקטרוני, בעוד שהמבקש הוא תושב הרשות הפלסטינית. לכן לא ניתן להורות על מעצרו בפיקוח או בתנאים אחרים, למעט הפקדת ערובה וערבויות. כמו כן, מיוחסות לו עבירות נוספות מלבד אלה המיוחסות למוהנד.

על החלטה זו הוגשה בקשת רשות הערר שלפניי.

טענות המבקש

7. בבקשת רשות הערר חזר המבקש על טענתו לפיה קביעות בית משפט השלום ובית המשפט המחוזי הפלו בינו לבין מוהנד בשל היותו תושב שטחי הרשות הפלסטינית; כאשר כתב האישום מייחס לו אישום אחד בלבד, לעומת מוהנד – שמיוחסים לו כל שלושת האישומים לעניין גניבת רכב. עוד טען המבקש כי הימשכות ההליכים בעניינו מחייבת בחינה של חלופת מעצר – שכן הוא עצור כבר כארבעה חודשים ודיון ההקראה קבוע לעוד כחודש ימים. לכן עתר המבקש כי בית משפט זה יורה על שחרורו בתנאים מגבילים.

8. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה הגעתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות, אף מבלי להידרש לתשובת המשיבה.

9. על פי ההלכה הפסוקה, הרשות לערור ב"גלגול שלישי" לפי סעיף 53(א1) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 תינתן רק במקרים חריגים, בהם מתעוררת שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים, או כאשר מתעורר חשש לאי-צדק חמור או עיוות דין (ראו, מיני רבים: בש"פ 2122/23 חאג' נג'יב נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (15.3.2023); בש"פ 4781/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (25.7.2019); בש"פ 5984/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (14.8.2018)). כפי שיפורט, הבקשה שלפניי אינה נמנית עם אותם מקרים חריגים, ולפיכך דינה להידחות.

10. כפי שהובהר לעיל, טענתו העיקרית של המבקש היא כי החלטותיהם של בית משפט השלום ובית המשפט המחוזי מניחות למעשה כי כאשר מדובר בתושב הרשות הפלסטינית שמיוחסת לו עבירת כניסה לישראל שלא כחוק ביחד עם עילת מעצר נוספת – לא ניתן לשחררו לחלופת מעצר. כן הוא טוען שההחלטה על מעצרו מפלה בינו לבין מוהנד, שהוא תושב ישראל, ושמייוחסים לו אישומים רבים יותר בכתב האישום מאשר למבקש.

11. אף שאין מקום להפלות בין נאשמים שונים, יש מקום להביא בחשבון ביחס לכל אחד מהם את מכלול הנסיבות הרלוונטיות, ביחס לאפשרות להמיר את מעצרו מאחורי סורג ובריא בחלופה אחרת. בהקשר זה קבעה הפסיקה זה מכבר כי יש משמעות לכך שהנאשם שכנגדו מוגשת בקשה למעצר עד תום ההליכים הוא תושב הרשות הפלסטינית (ראו למשל: בש"פ 3656/23 חריס נ' מדינת ישראל, פסקאות 9-10 (24.5.2023)). זאת מאחר שעובדה זו משליכה על מידת היכולת למנוע את המסוכנות הכרוכה בשחרורו לחלופת מעצר, וכן מקימה חשש אינהרנטי מפני הימלטות (ראו למשל: בש"פ 6781/13 קונדוס נ' מדינת ישראל, פסקאות 8 ו-11 (4.11.2013) (להלן: עניין קונדוס); בש"פ 4253/17 דבש נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (18.6.2017); בש"פ 71/21 חטיב נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (13.1.2021)). יחד עם זאת, הכלל הקבוע בדין לפיו יש לבחון אפשרויות נוספות ולא להורות על מעצר אם ישנה חלופה מידתית יותר שתשיג את מטרות המעצר, חל גם כאשר מדובר בתושב יהודה ושומרון (ראו למשל: עניין קונדוס, פסקה 9; בש"פ 873/14 קנדיל נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (10.2.2014); בש"פ 1490/21 אלפקיה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (4.3.2021)).

לכן, על בית המשפט לבחון, גם במקרה של תושב יהודה ושומרון, האם ישנן דרכים שעשויות לאיין את הסיכונים העיקריים אותם נועד המעצר למנוע. במקרה של המבקש, הסיכונים הללו הם חשש מפני הימלטות מאימת הדין וכן מפני ביצוע עבירות רכוש נוספות. ישנם מקרים בהם ניתן לאיין סיכונים כאלה למשל באמצעות הפקדה כספית על ידי הערבים, שתחולט אם המבקש לא יתייצב לדיונים או יפר הוראה אחרת של בית המשפט וכיוצא בזה (ראו: עניין קונדוס, פסקה 14; בש"פ 1057/23 אבו קבטייה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (27.2.2023) (להלן: עניין אבו קבטייה)).

12. אכן, אילו היה בית משפט קמא קובע קביעה גורפת לפיה לא ניתן לשחרר תושבים של הרשות הפלסטינית שמיוחסת להם בין היתר עבירה של כניסה לישראל שלא כחוק יחד עם עילת מעצר נוספת – יתכן שהיה מקום להתערב בהחלטה זו (ראו והשוו: עניין אבו קבטייה, פסקה 12. שם מדובר היה בערר, אך הדברים יפים גם לענייננו). כך, אילו היה בית משפט קמא מונע דיון באפשרות של שחרור של המבקש בתנאים מגבילים כאלה או אחרים חלף מעצרו עד

תום ההליכים מאחורי סורג ובריח, בעיקר כאשר שותפו לעבירות -מוהנד, שאף הואשם בשלושה מקרים של גניבה, נעצר בפיקוח אלקטרוני - היה מקום לשוב ולוודא כי המבקש לא הופלה לרעה רק בשל מקום מגוריו.

אולם, לא כך קבעו בתי המשפט קמא. כפי שהובהר לעיל, בית משפט השלום היה נכון להורות על שחרורו של המבקש לחלופות שאינן מעצר מאחורי סורג ובריח, והוא אף בחן לצורך כך בשתי הזדמנויות את כל הערבים שהוצעו על ידי המבקש. בית המשפט התרשם כי הם אינם יכולים למלא את התפקיד הנדרש מהם. במסקנה זו כשלעצמה אין מקום להתערב במסגרת ערר ב"גלגול שלישי".

משכך, אינני סבורה כי יש מקום להתערב בהחלטותיהם של בתי המשפט השלום והמחוזי. יובהר כי המבקש רשאי כמובן לשוב ולפנות לבית המשפט בבקשה לעיון חוזר ולהציע ערבים או ערבויות נוספים (ובכלל זה הפקדת סכומים במזומן) שייבחנו על ידי בית המשפט בהתאם למכלול נסיבותיהם. כן יש לחזור ולהזכיר כי חלוף הזמן משליך אף הוא על נקודת האיזון בין הצורך להגן על הציבור מפני המסוכנות המיוחסת למבקש - מחד גיסא; לבין זכותו של המבקש לחירות - מאידך גיסא. גם נושא זה יצטרך להיבחן אם כן על ידי בית המשפט אם וכאשר המבקש ישוב ויפנה אליו בבקשה לעיון חוזר.

בכפוף לכל האמור לעיל, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, ט' בסיון התשפ"ג (29.5.2023).

ש ו פ ט ת